

Examining of implementations of early childhood teachers working at preschools in Ankara in music education

Özlem ERSOY*

Zeynep DERE**

ABSTRACT. This research was conducted to examine music education applications and the problems with of early childhood teachers working at preschools in Ankara city center. The study included randomly selected 212 early childhood teachers from 166 schools. When data were analyzed, the followings were determined; 57,08 % of teachers do not use instruments during the activities; 55,66 % of teachers do not have enough instruments for each child in their classroom. Data also suggested that; teachers do not do musical activities primarily; 37, 45 % of teachers primarily ask children to imitate objects, such as animal or etc. in order to support creative dance activities. Consequently, the study suggested that teachers apply the activities which they are knowledgeable but their knowledge is insufficient. Therefore, the teachers need in-service education in different areas of music.

Keywords: Early childhood teachers, Music education, Rhythm, Creative dance, Teaching song, Sound listening and differentiation.

* Assist. Prof. Dr., Gazi University, Vocational Education Faculty, Department of Child Development Education, Ankara, Turkey. E-mail:ozlemer@gazi.edu.tr

** Res. Assist., Gazi University, Vocational Education Faculty, Department of Child Development Education, Ankara, Turkey. E-mail:zeynepdere@gazi.edu.tr

SUMMARY

Purpose and Significance: This research was conducted to examine music education applications and the problems with of early childhood teachers working at preschools in Ankara city center.

Method: The study included randomly selected 212 early childhood teachers from 166 schools. Data were gathered via questionnaires. The questionnaire was developed from literature search and presented to 7 university academic lecturers who are the experts in their fields. Based on the suggestions, the questionnaire was revised. Demographic informations of teachers were presented on tables with distribution of frequency and percentage. The answers about the variables of sub- purpose of the research were analyzed with distribution level and percentage and listed in terms of the importance. Assesments were made in terms of the cumulative percents and listed on the tables.

Results: When data were analyzed, the followings were determined; 57,08 % of teachers do not use instruments during the activities; 55,66 % of teachers do not have enough instruments for each child in their classroom. Data also suggested that; teachers do not do musical activities primarily; 37, 45 % of teachers primarily ask children to imitate objects, such as animal or etc. in order to support creative dance activities. 35,20 % of teachers first give the rhytm for the rhytm activities and ask children run, walk and jump with the rhytm. In addition, teachers expressed that they do not have any problem with sound listening and discrimination, rhytm activities and creative dance activities. When the teachers' level of work satisfaction was analyzed, the results showed that their satisfaction levels were medium.

Discussion and Conclusion: Consequently, the study suggested that teachers apply the activities which they are knowledgeable but their knowledge is insufficient. Therefore, the teachers need in-service education in different areas of music.

Ankara İl Merkezindeki Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Kapsamında Yaptıkları Uygulamaların İncelenmesi

Özlem ERSOY*

Zeynep DERE**

ÖZ. Bu araştırma, Ankara il merkezindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin, müzik eğitimi uygulamalarını ve karşılaştıkları sorunları saptamak amacıyla planlanmıştır. Araştırmaya tabakalı rasgele örnekleme yöntemi ile seçilen 166 okuldan toplam 212 öğretmen dahil edilmiştir. Veriler, anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde; Öğretmenlerin % 57,08' inin etkinlikler sırasında çalgı kullanmadığı, % 55,66' sının sınıfında her çocuğa yetecek kadar çalgı bulunmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin müzikli hikaye çalışmalarını birinci öncelikli yaptırmadıkları, % 37, 45' inin yaratıcı dans çalışmalarında ise birinci öncelikli çocuklardan, verilen bir müzik eşliğinde çeşitli nesne ve hayvanları taklit ederek yaratıcı dans etmelerini desteklediklerini belirtmiştir. Ancak öğretmenler; müzik eğitimi konusunda bildikleri etkinlikleri uygulamakta, farklı uygulamalara yönelmemektedirler. Bu nedenle öğretmenlerin farklı etkinlikler konusunda da hizmet içi eğitimi programları ile desteklenmesi kaçınılmaz görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi öğretmeni, Müzik eğitimi, Ritim, Yaratıcı dans, Şarkı öğretimi, Ses dinleme ve ayırt etme.

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye. E-posta: ozlemer@gazi.edu.tr

** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye. E-posta: zeynepdere@gazi.edu.tr

GİRİŞ

Bireyin müziksel gelişimi doğum öncesi dönemde başlamakta ve bütün yaşamı boyunca sürekli ilerleme göstererek devam etmektedir. Müziksel gelişim evrensel gelişim ilkelerinden bağımsız düşünülmemektedir. Müziksel gelişim, genel gelişim özelliklerine göre biçimlenmekte, ilerlemekte, çocuğun genel gelişimi ile birlikte işleyen ve birbiri içerisinde yer alan bir süreci içermektedir (Yıldız, 2003: 190). Müziksel zeka, melodi ve ritim tonlarını algılayabilme yeteneğini içermektedir. Bu yönleri ile dil gelişimini ve mantıksal- matematiksel zekayı beslemektedir. Örneğin: piyanoda tuşlara basarak bir melodiyi yaratma gibi deneyimlerle çocuk uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek düzeyde düşünme becerilerinin tamamını geliştirmektedir (Isenberg ve Jalongo, 1997: 131). Nitekim erken yaşlarda müzik çalgıları çalan çocukların bilişsel zeka seviyelerinin daha iyi olduğu görülmektedir. (Schlaug ve arkadaşları, 2005: 224). Müzik dinlemenin ve müzik derslerinin çocukların zihinsel gelişimine bir etkisinin olup olmadığı sürekli tartışılmış ve müzik dinlemenin bilişsel testlerde öğrencinin başarısını arttırdığı saptanmıştır (Schellenberg, 2005: 317). Çocuklara sunulan çeşitli müzik aktiviteleri, çocukların dili öğrenme becerilerine yardımcı olmaktadır (Wilson ve Roehmann, 1987; Tselentis, 2000: 25). Şarkı söyleme ve dinleme yoluyla çocuğun kelime hazinesi geliştirmekte aynı yapı içinde belirli kelimelerin sürekli tekrarlanması kelimelere anlam verilebilmesini kolaylaştırmaktadır (Özkardeş, 2005:266).

Okul öncesinde müzik etkinliği, günlük program içerisinde göze çarpan önemli bir saattir. Şarkı söyleme, ritim tutma ve müziğe göre hareket etme gibi aktiviteler tipik grup aktiviteleridir. Müzik etkinliği yoluyla ortak katılımlar ve etkileşimli öğrenmeler olmaktadır (Kostelnik ve arkadaşları, 2004: 100).

Okul öncesi eğitimde, müzik programının dört temel ögesi bulunmaktadır; bunlar müziği dinleme, hareketlerle müziğe eşlik etme, müzik yapma ve iyi müziği ayırt etmedir (Henniger, 1999: 419).

Müzik etkinliklerinin içeriğinde yer alması gereken unsurlar ise şunlardır:

- Dinleme deneyimleri
- Dikkate dayalı etkinlikler, yüksek, alçak, hızlı ve yavaş ritimler, tekrarlar, tonlar
- Sabit vuruşları, melodisi veya kelimeleri yakalanabilen, el çırpılan, sallanılan ve coşkulu olan marşlar
- Müziğin içinde yer alan koordineli hareketler
- Yaratıcılığı ve hayal gücünü destekleyen etkinlikler
- Çalgılar (Machado, 2003: 67).

Okul öncesi eğitimcileri, müzik çalışmaları konusunda cesur olmalıdır. Sınıfta kendiliğinden ortaya çıkan fırsatlar değerlendirilmelidir. Çocukların bireysel farklılıkları olduğu unutulmamalıdır. Özel yeteneği olan çocuklar fark edildiğinde zaman aileyle ve profesyonel kişilerle iş birliğine girilmelidir. Tüm çocukların etkin katılımı sağlanmalıdır (Artan, 2003: 274). Müzik eğitiminin, sadece öğretmenin çocuklara sunacağı deneyimlerden oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuklar, gün içerisinde müzik materyallerini keşfetme ve kendi müziklerini yaratma konusunda cesaretlendirilmelidir (Hirsh, 2004: 207).

Müzik eğitiminde hedefe ulaşabilmek için okul öncesi öğretmenin birtakım yollar izlemesi gerekmektedir:

- Her sınıfta bir müzik köşesi ve bu köşede çok kaliteli/ işlevsel çalgılar bulunmalıdır,
- Çocukları müziğe karşı güdüleyici hikayeler anlatılmalı, canlandırmalar yapılmalıdır
- Kelimeler melodik bir şekilde söylenmeli, çocuğun her an melodi ve ritimden keyif alması sağlanmalıdır,
- Programın diğer etkinliklerinde müziğin nasıl kullanılabileceği araştırılmalıdır,
- Sınıf içerisinde her zaman müzik dinletisi yapılmalıdır,
- Ebeveynler arasında çalgı çalabilenler var ise okula davet edilmelidir,
- Müzik alanında uzman kişilerden, çocuklar için özel projeler yapmaları istenmeli ve proje boyunca desteklerinden yararlanılmalıdır (Wilson, 2006: 152),
- Çocukların yakın çevre kültürlerinin müzikleri ve dünya müzik kültürlerini tanımaları için doğup büyüdüğü, üzerinde yaşadıkları toprakların müziğinden başlayarak farklı kültürlerin eserleri sınıfta sergilenmelidir, (Çetin, 2006: 65),
- Farklı kültür müzikleri yapan müzisyenler sınıfa davet edilmeli ve performansları dinlenip ardından dinleyiciye ne mesajlar vermeye çalıştıkları ve dinlerken neler hissettikleri tartışılmalıdır (Eliason ve Jenkins, 2003: 153),
- Çok kültürlü müzik etkinliklerini planlarken, uluslararası ses kayıtları ve müziklerin, değişik ülkelerin oyunları ve dansları için kostümleri sınıfa temin edilmelidir (Taylor, 1999: 262),
- Öğretmenler, çocukların ilgisini çekebilmek için vücut dilini de kullanarak şarkıları söylemelidir,
- Değişik danslar yapmaları sağlanarak çocukların yaratıcılıkları desteklenmelidir (Machado, 2003: 61).

Okul öncesi öğretmenleri “Okul Öncesi Müzik Öğretim Yöntemleri” konusunda da yeterli olmalıdır (Gürgen: 2006: 92). Bu yöntemlerden faydalanamayan öğretmen adayları, meslek yaşamlarında müzik eğitimi sırasında ne yapacaklarını bilememekte ve müzik eğitimi, öğretmen ve çocuklar için sıkıcı hale dönüşebilmektedir. Ülkemizde okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda ne düzeyde oldukları ve hangi konularda sorun yaşadıklarını gösteren çalışmalar ise oldukça sınırlıdır.

Bu araştırma, Ankara il merkezindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin, müzik eğitimi uygulamalarını ve karşılaştıkları sorunları saptamak amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, konunun alt amaçlarına uygun olarak hazırlanmış anket formunun kullanıldığı betimsel bir araştırmadır (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 1998: 43).

Evren

Ankara il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarında ve bağımsız anaokullarında görev yapan öğretmenler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, Ankara il merkezindeki okulların buldukları ilçelere göre tabakalı rasgele örnekleme yöntemi ile seçilen 166 okuldan toplam 212 öğretmen oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan anasınıfı öğretmenlerine ulaşmak için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır ve örnekleme dahil edilmiş olan okullardaki görev yapan öğretmenlere çalışmanın amacı anlatılmış ve gönüllü olan öğretmenlere hazırlanan anket formu uygulanarak veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veriler, anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Literatür taraması sonucunda oluşturulan anket formu, okul öncesinde müzik eğitimi ve drama alanında uzman 7 öğretim elemanının görüşlerine sunulmuştur. Alınan öneriler doğrultusunda 38 sorudan oluşan anket formu hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 15. 0 paket programında değerlendirilmiştir. Değişkenlere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Önem sırasına ilişkin değerlendirmeler ise ağırlıklı toplamlar yardımı ile yapılmış olup ağırlığına göre tercih edilen cevaplar 1' den 3'e kadar sıralanmış ve tablolara dökülmüştür.

BULGULAR

Ankara il merkezindeki anasınıflarında görev yapan 212 öğretmenden elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Öğretmenlerin		N	%
Cinsiyeti	Erkek	9	4,25
	Kadın	203	95,75
	Toplam	212	100,00

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 95,75'i kadın, % 4,25 ise erkektir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin		N	%
Eğitim Durumu	Meslek yüksek okulu	27	12,73
	Lisans	175	82,55
	Yüksek lisans	10	4,72
	Toplam	212	100,00

Öğretmenlerin % 82,55' i lisans, % 12,73' ü meslek yüksek okulu ve % 4,72'si ise yüksek lisans mezunudur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Konusunda Hizmet İçi Eğitime Gereksinim Duyma Durumlarının Dağılımı

Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Konusunda		N	%
Hizmet içi eğitime gereksinim duyma durumu	Gereksinim	171	80,66
	Duyuyorum		
	Gereksinim	41	19,34
	Duymuyorum		
Toplam		212	100,00

Öğretmenlerin % 80,66' sını müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitime gereksinim duydıklarını, % 19,34' ü ise müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitime gereksinim duymadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Müzik Etkinliklerinde Çalgı Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin		N	%
Müzik etkinlikleri sırasında çalgı kullanma durumu	Kullanıyor	91	42,92
	Kullanmıyor	121	57,08
	Toplam	212	100,00

Öğretmenlerin müzik etkinlikleri sırasında çalgı kullanma durumları incelendiğinde, % 57,08' i müzik etkinlikleri sırasında çalgı kullanmadığını, % 42,92' si ise çalgı kullandığını belirtmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Sınıflarında Müzik Köşesi Bulunma Durumlarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin		N	%
Sınıflarında müzik köşesi bulunma durumu	Bulunuyor	198	93,40
	Bulunmuyor	14	6,60
	Toplam	212	100,00

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin % 93,40' ının sınıfında bir müzik köşesi bulunurken, % 6,60' ında bulunmamaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Sınıflarındaki Müzik Köşesinde Yer Alan Çalgıların Dağılımı (N: 212)

Müzik Köşesinde Yer Alan Çalgılar	Var		Yok	
	S	%	S	%
Ritim çubuğu	124	58,49	88	41,51
Ksilofon	80	37,74	132	62,26
Zil	145	68,40	67	31,60
Metalofon	47	22,17	165	77,83

Tef	182	85,85	30	14,15
Davul	147	69,34	65	30,66
Parmak zilleri	89	41,98	123	58,02
Kastanyet	30	14,15	182	85,85
Kum kağıdı blokları	1	0,47	211	99,53
Marakas	200	94,34	12	5,66
Ses kutusu	25	11,79	187	88,21
Glockenspiel	2	0,94	210	99,06
Çelik üçgen	89	41,98	123	58,02

Öğretmenlerin sınıflarındaki müzik köşesinde bulunan çalgılar incelendiğinde, % 94,34' ünde marakas, % 85,85' inde tef, % 69,34' ünde davul, % 68,40' ında zil, % 58,49' unda ritim çubuğu, % 41,98' inde parmak zilleri ve çelik üçgen, % 37,74' ünde ksilofon, % 22,17' sinde metalofon, % 14,15' inde kastanyet, % 11,79' unda ses kutuları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra öğretmenlerin sadece % 0,94' ünün sınıfında glockenspiel, % 0,47' sinde ise kum kağıdı blokları bulunmaktadır.

Tablo 7. Öğretmenlerin Sınıflarındaki Çalgıların Çocuk Sayısına Göre Yeterli Olma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sınıftaki Çalgılar	N	%
Yeterli	94	44,34
Yetersiz	118	55,66
Toplam	212	100,00

Öğretmenlerin % 44,34' ünün sınıfında her çocuğa yetecek kadar çalgı bulunurken, % 55,66'sının sınıfında her çocuğa yetecek sayıda çalgı bulunmamaktadır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Sınıflarında Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarını Yapma Biçimlerinin Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarını Yapma Biçimleri	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Çocuklara çevredeki doğal sesleri (araba sesi, sokaktaki gürültüler vb) dinletip bu seslerin kaynağını soruyorum	105	62,13	45	26,63	19	11,24	169,0	100,00	424	36,74	1
Çocuklara değişik çalgıların seslerini dinletip hangi çalgılara ait olduğunu soruyorum.	6	9,84	44	72,13	11	18,03	61,0	100,00	117	10,14	4
Çocuklara ince ve kalın sesler dinletip bunların nasıl sesler olduğunu soruyorum.	1	2,63	19	50,00	18	47,37	38,0	100,00	59	5,11	6
Çeşitli ses efektleri (hayvan, doğa, eşya sesleri vb.) dinletip bu seslerin ne sesleri	65	38,69	52	30,95	51	30,36	168,0	100,00	350	30,33	2

olduğunu bulmalarını istiyorum.											
Çocukların kendi bedenlerini kullanarak ses çıkarmalarını ve bu seslerin bedenlerinin hangi bölümünden geldiğini bulmalarını istiyorum (Elleriyle karnına vurması, başına vurması gibi).	17	20,24	20	23,81	47	55,95	84,0	100,00	138	11,96	3
Sınıfta ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yapmıyorum	19	73,08	2	7,69	5	19,23	26,0	100,00	66	5,72	5

1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X2 + 1.Öncelik *1

Öğretmenlerin % 36,74' ü ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarında 1. öncelikli olarak çocuklara çevredeki doğal sesleri (araba sesi, sokaktaki gürültüler vb) dinletip bu seslerin kaynağını sorduklarını, % 30,33' ü 2. öncelikli olarak çeşitli ses efektleri (hayvan, doğa, eşya sesleri vb.) dinletip çocuklardan bu seslerin ne sesleri olduğunu bulmalarını istediklerini, % 11,96' sı ise 3. öncelikli olarak çocukların kendi bedenlerini kullanarak ses çıkarmalarını (elleriyle karnına vurması, başına vurması gibi) ve bu seslerin bedenlerinin hangi bölümünden geldiğini bulmalarını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Sınıflarında Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarını Yaparken Karşılaştıkları Sorunların Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarını Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarının nasıl yapılması gerektiğini bilmiyorum	23	95,83	1	4,17	0	0,00	24	100,00	71	8,30	5
Günlük program içerisinde ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarına zaman ayıramıyorum	6	54,55	3	27,27	2	18,18	11	100,00	26	3,04	8
Gruba uygun ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları bulamıyorum	17	44,74	14	36,84	7	18,42	38	100,00	86	10,06	3
Ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarını çocuklara ilgi çekici hale getiremiyorum	7	41,18	5	29,41	5	29,41	17	100,00	36	4,21	6
Sınıfım çok kalabalık olduğundan bu tip faaliyetleri yapamıyorum	14	37,84	14	37,84	9	24,32	37	100,00	79	9,24	4
Sınıfım uygun değil o yüzden bu tip faaliyetleri yapmaya yerim yok	4	21,05	7	36,84	8	42,11	19	100,00	34	3,98	7
Efekt kasetleri bulamadığım için bu tür etkinlikler yapamıyorum	23	33,82	33	48,53	12	17,65	68	100,00	147	17,19	2
Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamıyorum	119	91,20	7	4,80	5	4,00	131	100,00	376	43,98	1

1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X2 + 1.Öncelik *1

veriyorum. Denemeler boyunca, hikayede kendi melodileri süresince yalnızca hareket edebileceklerini söylüyorum. Çocuklara bu ipuçlarını yakalayamadıklarında daha fazla hatırlatma yapıyorum. Sınıfta müzikli hikaye çalışmaları yapmıyorum	97	95,00	4	4,00	1	1,00	102	100,00	300	35,29	1
--	----	-------	---	------	---	------	-----	--------	-----	-------	---

1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X2 + 1.Öncelik *1

Öğretmenlerin % 35,29' u 1. öncelikle sınıfında müzikli hikaye çalışmaları yapmadığını, % 16,24' ü 2. öncelikle çocuklara bir hikaye okuduklarını hikayedeki karakterleri canlandırmak isteyen çocukları belirleyip hikayeyi canlandırmalarını istediklerini, % 15,41' i ise 3. öncelikle hikayeyi çocuklara anlatırken istedikleri hareketlerle hikayeyi canlandırabileceklerini söylediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Sınıflarında Müzikli Hikaye Çalışmalarını Yaparken Karşılaştıkları Sorunların Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Müzikli Hikaye Çalışmalarını Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Müzikli hikaye çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmiyorum.	90	100,00	0	0,00	0	0,00	90	100,00	270	34,22	1
Günlük program içerisinde zaman bulamıyorum	6	60,00	3	30,00	1	10,00	10	100,00	25	3,17	9
Gruba uygun müzikli drama çalışmaları bulamıyorum	28	77,78	4	11,11	4	11,11	36	100,00	96	12,17	3
Müzikli hikaye çalışmalarını çocuklara ilgi çekici hale getiremiyorum	6	50,00	3	25,00	3	25,00	12	100,00	27	3,42	8
Sınıf çok kalabalık olduğundan bu tip faaliyetleri yapamıyorum	5	16,13	22	70,97	4	12,90	31	100,00	63	7,98	4
Sınıf ortamım uygun değil o yüzden bu tip faaliyetleri yapmaya yerim yok	8	25,81	8	25,81	15	48,39	31	100,00	55	6,97	7
Yeterli müzik kasetim yok	8	27,59	12	41,38	9	31,03	29	100,00	57	7,22	6
Müzikli dramatisasyon için uygun hikaye bulamıyorum	11	36,67	9	30,00	10	33,33	30	100,00	61	7,73	5
Müzikli drama çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamıyorum	44	93,62	0	0,00	3	6,38	47	100,00	135	17,11	2

* 1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X2 + 1.Öncelik *1

Öğretmenlerin % 34,22' si 1. öncelikle müzikli hikaye çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmediğini, % 17,11' i 2. öncelikle müzikli drama çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamadığını, % 12,17' si ise 3. öncelikle gruba uygun müzikli drama çalışmaları bulamadığını ifade etmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Sınıflarında Yaratıcı Dans Çalışmalarını Yapma Biçimlerinin Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Yaratıcı Dans Çalışmalarını Yapma Biçimleri	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
	Çocuklara bir hikaye okuduktan sonra parça dinletip ve hikayedeki karakterlerin nasıl dans edeceklerini göstermelerini istiyorum	41	66,13	13	20,97	8	12,90	62	100,00	157	
Çocuklara dinletilen bir müzikle nesne, hayvan... vs. nesnelere taklit ederek dans etmelerini istiyorum	61	35,26	75	43,35	37	21,39	173	100,00	370	37,45	1
Verilen müzik eşliğinde çocuklardan vücutlarını birer çalgı olarak kullanmalarını istiyorum	8	19,05	21	50,00	13	30,95	42	100,00	79	8,00	4
Verilen müzik eşliğinde çocuklardan serbest dans etmelerini istiyorum	77	57,04	20	14,81	38	28,15	135	100,00	309	31,28	2
Sınıfta yaratıcı dans çalışmaları yapmıyorum	23	88,46	1	3,85	2	7,69	26	100,00	73	7,39	5

* 1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X 2 + 1.Öncelik * 1

Öğretmenlerin % 37,45'i 1. öncelikle çocuklara bir parça dinletip dans ederken çevrelerindeki bazı nesnelere taklit ederek dans etmelerini istediklerini, % 31,28' i ise 2. öncelikle müzik eşliğinde serbest dans etmelerini istedikleri ve % 15,89' u ise 3. öncelikle çocuklardan bir obje, bir hayvan ya da hikayedeki karakterleri taklit ederek yaratıcı dans etmelerini desteklediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Sınıflarında Yaratıcı Dans Çalışmaları Yaparken Karşılaştıkları Sorunların Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Yaratıcı Dans Çalışmaları Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
	Yaratıcı dans çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmiyorum	20	83,33	0	0,00	4	16,67	24	100,00	64	
Günlük program içerisinde yaratıcı dans çalışmalarına zaman bulamıyorum	8	80,00	0	0,00	2	20,00	10	100,00	26	3,14	8
Gruba uygun yaratıcı dans çalışmaları bulamıyorum	9	36,00	10	40,00	6	24,00	25	100,00	53	6,39	6
Yaratıcı dans çalışmalarını çocuklara ilgi çekici hale getiremiyorum	5	38,46	4	30,77	4	30,77	13	100,00	27	3,26	7
Sınıfim çok kalabalık olduğundan bu tip faaliyetleri yapamıyorum	10	23,26	20	46,51	13	30,23	43	100,00	83	10,01	4
Sınıf ortamım uygun değil o yüzden bu tip faaliyetleri yapmaya yerim yok	9	17,65	19	37,25	23	45,10	51	100,00	88	10,62	3
Yeterli müzik kaset, teyp, CD çalar ve CD' im yok	41	60,29	20	29,41	7	10,29	68	100,00	170	20,51	2
Yaratıcı dans çalışmaları yaparken her hangi bir sorun yaşamıyorum	102	93,58	5	4,59	2	1,83	109	100,00	318	38,36	1

* 1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X 2 + 1.Öncelik * 1

Yaratıcı dans çalışmaları sırasında öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar incelendiğinde, 1. sırada (% 38,36) öğretmenler yaratıcı dans çalışmaları yaparken her hangi bir sorun yaşamadıklarını belirtirlerken 2. sırada (% 20,51) yeterli müzik kaset, teyp, CD çalar ve CD'lerinin bulunmadığını, 3. sırada ise (% 10,62) sınıf ortamı uygun olmadığı için bu tip etkinliklerin yapılamadığını vurgulamışlardır.

Tablo 14. Öğretmenlerin Sınıflarında Ritim Çalışmalarını Yapma Biçimlerinin Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Ritim Çalışmalarını Yapma Biçimleri	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Verdiğim ritimle çocukların yürütme, koşma, zıplama gibi vücudun doğal hareketlerini yapmalarını istiyorum	120	86,96	12	8,70	6	4,35	138	100,00	390	35,20	1
Daha önceden belirlemiş olduğum ritim kalıplarını davul, tef gibi vurmali çalgılarla çalışıyorum ve çocukların da aynı ritimi çıkarmalarını istiyorum	23	26,14	52	59,09	13	14,77	88	100,00	186	16,79	3
Şarkıları ritim eşliğinde söylüyorum	33	34,02	32	32,99	32	32,99	97	100,00	195	17,60	2
Çocuklara çalgılar vererek oyunları içinde yeni ritim kalıpları yaratmalarını istiyorum	4	10,81	17	45,95	16	43,24	37	100,00	62	5,60	6
Çocuklara yavaş ve hızlı ritimler veriyorum, onlardan da aynı ritimleri tutmalarını istiyorum	5	10,20	29	59,18	15	30,61	49	100,00	88	7,94	5
Çocukların bedenlerini kullanarak (ellerini birbirine vurma, parmak şıklatma...vs.) ritim tutmalarını istiyorum	13	21,67	17	28,33	30	50,00	60	100,00	103	9,30	4
Şarkı sözlerini başka ritimlere uydurmalarını istiyorum	0	0,00	1	16,67	5	83,33	6	100,00	7	0,63	9
El çırparak çocuklara ritmik bir şekilde sorular soruyorum çocukların da aynı ritimle el çırparak sorularına cevap vermelerini bekliyorum	5	15,15	7	21,21	21	63,64	33	100,00	50	4,51	7
Sınıfta ritim çalışmaları yapmıyorum	9	100,0	0	0,0	0	0,0	9	100	27	2,4	8

* 1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X 2 + 1.Öncelik *1

Öğretmenlerin % 35,20'si ritim çalışmalarında 1. öncelikli olarak ritim vermekte ve çocukların bu ritimle yürütmesini, koşmasını, zıplamasını istemektedirler. % 17,60' ı 2. öncelikli olarak çocukların şarkıları ritim eşliğinde söylemesini, % 16,79' u ise 3. öncelikli olarak belirli ritim kalıplarını çalgıyla çalıp çocukların da aynıısını vurmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Sınıflarında Ritim Çalışmaları Yaparken Karşılaştıkları Sorunların Öncelik Sırasına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin Sınıflarında Ritim Çalışmaları Yaparken Karşılaştıkları Sorunlar	1.Öncelik		2.Öncelik		3.Öncelik		Toplam		Ağırlıklı Toplam		Öncelik Sırası*
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ritim çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmiyorum	34	87,18	3	7,69	2	5,13	39	100,00	110	13,45	3
Günlük program içerisinde ritim çalışmalarına zaman ayıramıyorum	9	81,82	2	18,18	0	0,00	11	100,00	31	3,79	7
Yeterli çalgıya sahip değilim	28	51,85	17	31,48	9	16,67	54	100,00	127	15,53	2
Çocukların gelişim seviyesine uygun ritim çalışmaları bulamıyorum	8	18,60	28	65,12	7	16,28	43	100,00	87	10,64	4
Ritim çalışmalarını çocuklar için ilgi çekici hale getiremiyorum	14	41,18	6	17,65	14	41,18	34	100,00	68	8,31	6
Sınıfım çok kalabalık olduğundan bu tip faaliyetleri yapamıyorum	14	41,18	12	35,29	8	23,53	34	100,00	74	9,05	5
Sınıfım küçük o yüzden bu tip faaliyetleri yapmaya yerim yok	4	28,57	2	14,29	8	57,14	14	100,00	24	2,93	8
Ritim çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamıyorum	96	92,08	1	0,99	7	6,93	104	100,00	297	36,31	1

1.Öncelik X 3 + 2.Öncelik X2 + 1.Öncelik *1

Öğretmenlerin % 36,31' i 1. öncelikli olarak ritim çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamadıklarını, % 15,53' ü 2. öncelikli olarak yeterli çalgıya sahip olmadıklarını, % 13,45' i ise 3. öncelikli olarak ritim çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Genel Olarak Okul Öncesinde Müzik Eğitimi Konusunda Kendilerini Nasıl Bulduklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Müzik eğitimine ilişkin olarak	N	%
Kendimi yeterli bulmuyorum	27	12,74
Kendimi orta düzeyde yeterli buluyorum	140	66,04
Kendimi yeterli buluyorum	45	21,22
Toplam	212	100,00

Öğretmenlerin % 66,04' ü kendisini müzik eğitiminde orta düzeyde yeterli bulurken, % 21,22' si kendini müzik eğitiminde yeterli bulmuştur. % 12,74' ü ise kendini müzik eğitimi konusunda yeterli bulmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya dahil olan 212 anasınıfı öğretmeninden anket yoluyla elde edilen bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin % 82, 55' i lisans mezunudur, % 80,66' sı müzik eğitimi konusunda hizmet içi eğitime gereksinim duymaktadırlar. Öğretmenlerin müzik eğitimi konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymalarının nedeni, lisans eğitimi sırasında aldıkları eğitimin sınırlı olmasından kaynaklanabilir. Bu nedenle bu konuda daha fazla bilgiye ve uygulamaya gereksinim duyuyor olabilirler. Öğretmenlerin % 93,40' ının sınıfında bir müzik köşesi bulunduğu, ancak % 57, 08' inin müzik eğitimi sırasında çalgı kullanmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin sınıflarındaki müzik köşesinde bulunan çalgılar incelendiğinde (Tablo 6), % 94,34' ünde marakas, % 85,85' inde tef, % 69,34' ünde davul, % 68,40' ında zil, % 58,49' unda ritim çubuğu, % 41,98' inde parmak zilleri ve çelik üçgen, % 37,74' ünde ksilofon, % 22,17' sinde metalofon, % 14,15' inde kastanyet, % 11,79' unda ses kutuları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra öğretmenlerin % 0,94' ünün sınıfında glockensipel, % 0,47' sinde ise kum kağıdı blokları bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının müzik köşelerinde glockensipel' den ve kum kağıdı bloklarından çok az oranda bulunması, bu çalgıların çok fazla bilinmediğini ya da onları satın almada sıkıntılarının olduğunu düşündürmektedir. Bununla beraber marakas ve tefin her sınıfta bulunması ise bu çalgıların genellikle tüm oyuncakçılarda satılıyor olmasından veya artık malzemelerle kolayca yapılabilir olmasından kaynaklanabilir. Nitekim Turla (1995)' nin yapmış olduğu araştırmaya göre, öğretmenlerin çalgı olarak öncelikle tefi (% 68. 40) ve ardından da marakası (% 63.60) tercih ettikleri görülmektedir. Altaş'ın (2006) yaptığı araştırmaya göre ise, anasınıflarındaki müzik köşelerinde bulunan çalgılar; marakas (%79,1), tef (%78,2), trampet ve ritim çubukları (%42,7) şeklindedir. Bu bulgular araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin % 44,34' ünün sınıfında her çocuğa yetecek kadar çalgı bulunurken, % 55,66' sının sınıfında her çocuğa yetecek sayıda çalgı bulunmamaktadır (Tablo 7). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalgı yetersizliğinin nedeni, maddi yetersizliklerden ya da önceliklerin farklı köşe ve etkinlikler üzerinde olmasından kaynaklanabilir. Jeong (2005) ve Sığırtmaç (2006) tarafından yapılan araştırmalarda da birçok okul öncesi eğitim kurumunda müzik eğitimi için çalgıların yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu bulgular da araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin % 36,74' ü ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarında 1. öncelikli olarak çocuklara çevredeki doğal sesleri (araba sesi, sokaktaki gürültüler vb) dinletip bu seslerin kaynağını sorduklarını, % 30,33' ü 2.

öncelikli olarak çeşitli ses efektleri (hayvan, doğa, eşya sesleri vb.) dinletip çocuklardan bu seslerin ne sesleri olduğunu bulmalarını istediklerini, % 11,96' sı ise 3. öncelikli olarak çocukların kendi bedenlerini kullanarak ses çıkarmalarını (elleriyle karnına vurması, başına vurması gibi) ve bu seslerin bedenlerinin hangi bölümünden geldiğini bulmalarını istediklerini belirtmişlerdir (Tablo 8). Bununla beraber, öğretmenlerin % 43,98' i 1. öncelikle ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamadıklarını, % 17,19' u 2. öncelikle efekt kasetleri olmadığını, % 10,06' sı ise 3. öncelikle gruba uygun ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları bulamadıkları için bu tür etkinlikleri yapamadıklarını vurgulamışlardır (Tablo 9).

Öğretmenlerin % 35,29' u 1. öncelikle sınıfında müzikli hikaye çalışmaları yapmadığını, % 16,24' ü 2. öncelikle çocuklara bir hikaye okuduklarını hikayedeki karakterleri canlandırmak isteyen çocukları belirleyip hikayeyi canlandırmalarını istediklerini, % 15,41' i ise 3. öncelikle hikayeyi çocuklara anlatırken istedikleri hareketlerle hikayeyi canlandırabileceklerini söylediklerini belirtmişlerdir (Tablo 10). Turla (1995), tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin müzikli hikayelere daha az önem verdikleri belirlenmiştir (% 25, 00). Bu bulgu, araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Bununla beraber, öğretmenlerin % 34,22' si 1. öncelikle müzikli hikaye çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmediğini, % 17,11' i 2. öncelikle müzikli drama çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamadığını, % 12,17' si ise 3. öncelikle gruba uygun müzikli drama çalışmaları bulamadığını ifade etmiştir (Tablo 11). Nitekim Tablo 10 verileri ile birlikte bu durum değerlendirildiğinde müzikli hikaye çalışmalarını kullanmayan öğretmenlerin bu etkinliklerin nasıl yapıldığı konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olmamalarından dolayı bu tür etkinlikleri tercih etmedikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin % 37,45' i 1. öncelikle çocuklara bir parça dinletip dans ederken çevrelerindeki bazı nesnelere taklit ederek dans etmelerini istediklerini, % 31,28' i ise 2. öncelikle müzik eşliğinde serbest dans etmelerini istediklerini ve % 15,89' u ise 3. öncelikle çocuklardan bir obje, bir hayvan ya da hikayedeki karakterleri taklit ederek yaratıcı dans etmelerini istediklerini belirtmektedirler (Tablo 12). Yaratıcı dans çalışmaları sırasında öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar incelendiğinde, öğretmenler 1. sırada (% 38,36) yaratıcı dans çalışmaları yaparken herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtirlerken 2. sırada (% 20,51) yeterli müzik kaset, teyp, CD çalar ve CD'lerinin bulunmadığını, 3. sırada ise (% 10,62) sınıf ortamı uygun olmadığı için bu tip etkinliklerin yapılamadığını belirtmişlerdir (Tablo 13). Öğretmenlerin günümüzde müzik, kaset, CD çalar veya CD' lerinin bulunmadığını belirtmeleri ilginç bir bulgudur. Nitekim

internet ortamında tüm bu belirtilen materyallere ulaşılabilir. Dolayısıyla temel sorunun öğretmenlerin bilgi ve uygulama eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Zira Sığırtmaç (2006)' ın çalışma sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin % 35,20'si ritim çalışmalarında 1. öncelikli olarak ritim vermekte ve çocukların bu ritimle yürümesini, koşmasını, zıplamasını istemektedir. % 17,60' ı 2. öncelikli olarak çocukların şarkıları ritim eşliğinde söylemesini, % 16,79' u ise 3. öncelikli olarak belirli ritim kalıplarını çalgıyla çalıp çocukların da aynısını vurmasını istemektedir (Tablo 14).

Öğretmenlerin % 36,31' i 1. öncelikli olarak ritim çalışmaları sırasında herhangi bir sorun yaşamadığını, % 15,53' ü 2. öncelikli olarak yeterli çalgıya sahip olmadığını, % 13,45' i 3. öncelikli olarak ritim çalışmalarının nasıl yaptırılması gerektiğini bilmediğini belirtmiştir (Tablo 15).

(Tablo 16) Öğretmenlerin % 66,04' ü kendisini müzik eğitiminde orta düzeyde yeterli bulurken, % 21,22' si ise kendisini müzik eğitiminde yeterli bulmuşlardır. % 12,74' ü ise müzik eğitimi konusunda kendilerini yeterli bulmamışlardır. Nitekim, öğretmenlerin % 66,04' ünün kendilerini orta düzeyde yeterli bulmaları bu konudaki donanımlarını yeterli görmemelerinden kaynaklanabilir. Zira araştırma bütünü ile değerlendirildiğinde de öğretmenlerin yanıtlarından aynı kaniya varmak mümkündür. Öğretmenlerin çok bilinen uygulamaları tercih etmeleri farklı uygulamalara yönelmemeleri de bunun bir sonucu olabilir. Dolayısıyla öğretmenlerin müzik eğitimi sırasında yapılan uygulamalar hakkında bilgilendirilmesi, yeniliklerden haberdar edilmesi kaçınılmaz görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Altaş, B. (2006). "Anasınıfı Öğretmenlerinin Müzik Eğitime Yönelik Algıladıkları Yeterlilikler ve Müzik Eğitimi Ortamına Yönelik Düşünceleri." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Artan, İ. (1993). "Anaokuluna Devam Eden 54- 77 Aylık Çocuklara Seslerle İlgili Becerilerin Kazandırılmasında Müzik Uygulamalarının Etkisinin İncelenmesi." Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Artan, İ. (2003). Okul Öncesi Dönemde İşitsel Algının Geliştirilmesi. M. Sevinç (Ed.) *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. (ss. 273- 281) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları LTŞ.

- Çetin, Ç. G. (2006). *Etkinliklerle Müzik Öğretimi, Müzik, Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji, Matematik, Türkçe Dersleri Kazanımlarıyla Müzik Öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Deasy, R. J. (2002). *Learning in the Arts and Student Academic and Social Development. Art Education Partnership*. ERIC veri tabanından 14.11.2007 tarihinde alınmıştır. pp:171.ED466-413-SO-033- 941.
- Eliason, C. and Jenkins, L. (2003). *A Practical Guide to Early Childhood Curriculum*. (Seventh Edition). New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Gürgen, E. T. (2006). Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem ve Yaklaşımlar, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (12) 81-93.
- Henniger, M. L. (1999). *Teaching Young Children an Introduction*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Hirsh, R. A. (2004). *Early Childhood Curriculum, Incorporating Multiple Intelligences, Developmentally Appropriate Practice, and Play*. Pittsburg. Pennsylvania: Pearson.
- Isenberg, J. P. and Jalongo, M. R. (1997). *Creative Expressin and Play in Early Childhood, (Second Edition)*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Jeong, J. (2005). "Adaptation of Dalcroze Methodology to the Teaching of Music to Kindergarden Students in Koreo." Ph.D. Thesis, Boston University.
- Kostelnik, M. J., Soderman, A. K. and Whiren, A. P. (2004). *Developmentally Appropriate Curriculum*. (Third Edition.). New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Machado, M. J. (2003). *Early Childhood Experiences in Language Arts Emerging Literacy*. Canada:Thomson.
- Özkardeş, O. G. (2005). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Müziğin Kullanımı. A. Oktay, Ö. P. Unutkan (Ed.). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. (ss. 266- 277). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları LTŞ.
- Schellenberg, E. G. (2005). Music and Cognitive Abilities. *American Psychological Society*. 14 (6) 317- 320.
- Schlaug, G., Norton, A., Overy, K. and Winner, E. (2005). Effects of Music Training on The Child's Brain And Cognitive Development. *New York Academy of Sciences*. 1060, 219- 230.
- Sığırtmaç, A. D. (2006). Müzik Eğitimi İle Gelen Akademik Başarı. O. Ramazan, K. Efe, ve G. Güven (Ed.). *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi I. Uluslar Arası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı. III. Cilt*. (ss.190- 194). İstanbul Ya- Pa San A.Ş.
- Sümbüloğlu, V. ve Sümbüloğlu, K. (1998). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

- Taylor, B. J. (1999). *A Child Goes Forth, A Curriculum Guide for Preschool Children*, Ninth Edition, New Jersey: Prentice- Hall.
- Tselentis, C. M. (2000). "Effective Teaching Practices in a Preschool Music and Movement Program: an Observational Study." MS. Thesis, University of Arizona.
- Turla, A. (1995). "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerinin İncelenmesi." Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, G. (2003). Çocuklarda Müziksel Gelişim. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 10, 184- 191.
- Wilson, A. (2006). *Creativity in Primary Education*. Glasgow: Learning Matters.